

Generel vejledning til

En vejledning for elever på Brønderslev Gymnasium og Hf-kursus med en oversigt, råd og regler til Almen sTudieforberedelse (AT) fra 1.g til 3.g i STX

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	1
1. Intro til AT på BG	2
1.1 AT – hvorfor og hvordan?	2
1.2 De enkelte forløb	2
2. Metodiske forskelle og hovedområder	3
3. Progressionsplan for AT på BG 2009-2010	5
4. Hvad skal en synopsis indeholde?	6
4.1 Omslag/titelblad.....	6
4.2 Problemformulering.....	6
4.3 Præsentation af de underspørgsmål/problemstillinger, der er arbejdet med	7
4.4 Diskussion af, hvilke materialer, teorier og metoder der har været relevante i arbejdet	8
4.5 Delkonklusioner/svar på arbejdet med de enkelte underspørgsmål/problemstillinger	8
4.6 En sammenfattende konklusion, som er klart relateret til problemformuleringen	8
4.7 Litteraturliste	9
4.8 En perspektivering til studierapporten	9
4.9 Evt. bilag	9
5. Til prøve i AT - den mundtlige fremlæggelse	9
5.1 Synopsis vs. talepapir.....	10
5.2 Studierapporten	10

1. Intro til AT på BG

Denne del af Grønspættebogen på BG har til formål at skitsere de konkrete krav, råd og arbejdsgange, som vi på Brønderslev Gymnasium og Hf-kursus har til undervisningen i **Almen sTudieforberedelse (AT)** og prøverne i AT. AT strækker sig over alle 3 år på gymnasiet og involverer alle fag, elever og lærere, og derfor er det hensigtsmæssigt at opstille nogle fælles retningslinjer på tværs af klasser, årgange og fakulteter. Faglige uenigheder og traditioner kan og skal aldrig udryddes, men vi håber med denne del af Grønspættebogen at kunne mindske nogle af de uenigheder, der til tider har vanskeliggjort arbejdet med AT unødigt. Grønspættebogen er udarbejdet i overensstemmelse med de aktuelle retningslinjer fra ministeriet og "AT-håndbogen" (som udleveres til elever i 3.g), men vil i enkelte tilfælde adskille sig fra angivelserne i "Primus"-bøgerne¹. Men hvad er egentlig grundlaget for og formålet med AT?

1.1 AT – hvorfor og hvordan?

AT skal – som navnet antyder – være med til at gøre jer bedre til at studere, at forstå fagenes syn på verden omkring os og at håndtere komplicerede, tværfaglige problemer. AT skal derfor være udfordrende, kreativt og kritisk, således at I udvikler et bredere fagligt og metodisk grundlag til at forholde jer reflekterende til jeres omverden. Dette opnås ved, at I bliver bedre til både at adskille og forene viden og metoder fra fagene i gymnasiet og dermed bliver mere bevidste om vanskeligheden ved at løse virkelighedens komplekse problemer.

Dette lyder som en stor mundfuld og -ærligt talt - det er det også! AT er en relativt vanskelig disciplin, men samtidig også meget lærerig. På BG forsøger vi at hjælpe dig, så godt vi kan, ved, at du gradvist vil lære at beherske de mere præcise faglige mål, idet de forskellige AT-forløb arbejder med forskellige delmål og kompetencer. Gradvist inddrages flere mål, og kravene til kompetencerne øges, så du i sidste semester i 3.g gerne skulle beherske alle faglige mål i AT (se progressionsplanen – afsnit 3).

1.2 De enkelte forløb

I din hverdag vil du derfor møde AT som en skemalagt time-pulje, hvor der arbejdes med problemer på kryds og tværs af de overordnede metodiske hovedområder. I AT beskæftiger du dig med almene emner, hvilket eksempelvis kan være kropskultur, genteknologi, demokrati, historiske epoker eller lignende tværfaglige emner. De emner, som du møder i undervisningen op gennem din gymnasietid, skal i sidste ende sætte dig i stand til selvstændigt at opstille en problemformulering, indsamle information, diskutere og vurdere de metoder, du har arbejdet med, og ikke mindst lave en konklusion og en perspektivering på baggrund af dit arbejde med sagen.

I hvert emneforløb vil flere fag og metodiske tilgange være repræsenteret, og tilrettelæggelsen kan variere. I nogle forløb har du dine almindelige faglærere, i andre forløb dukker der måske nye læreransigter op, og endelig er der også forløb, hvor du selv vælger fag og dermed får tildelt faglige vejledere fra centralt hold. Du kan altid kontakte dine teamlærere, hvis du har spørgsmål til eksisterende eller fremtidige AT-forløb i din klasse.

---

¹ Ved uoverensstemmelser er det altid retningslinjerne fra ministeriet samt Grønspættebogens retningslinjer, der skal følges. Hvis der – mod forventning – synes at være modstrid mellem disse, kontaktes ledelsen på BG.

Overordnet set vil du opleve, at AT-forløb adskiller sig fra "almindelige", særfaglige forløb på følgende måde:

1. Tværfaglighed²

Da der er fokus på "sagen", samt fagenes og metodernes samspil, vil alle forløbene have overordnede, tværfaglige emner – og du skal derfor også behandle dem tværfagligt!

2. Fokus på kompetencer³

AT skal i særlig grad være studieforberegende, hvorfor en del af undervisningen og arbejdet fokuserer på, at du skal opbygge nogle grundlæggende kompetencer. Det er forskellige "håndværksmæssige" færdigheder som eksempelvis notatteknik, arbejdsformer, informations-søgning, opstilling af problemformulering eller vejlederanvendelse, der kan være i fokus.

3. Øget metodisk fokus⁴

I AT er det en del af formålet, at du skal blive bedre til at sammenholde metoder mellem fag og anvende forskellige metoder. Det betyder, at du skal være mere bevidst om det, du gør, når du undersøger, indsamler og tolker dit materiale. Det betyder ikke, at du laver noget andet i fagene i AT end i hverdagen, men det betyder, at der er mere fokus på at forklare, hvordan og hvorfor man gør, som man gør i de enkelte fag.

2. Metodiske forskelle og hovedområder

Når det nu påstås, at AT har et øget metodisk fokus, er det også på sin plads at skitsere, hvad der menes med begreberne "metodiske forskelle" og "hovedområder". Overordnet set skelnes der i gymnasiet (og i universitetsverdenen) mellem tre hovedområder, nemlig naturvidenskab, samfundsvidenskab og humaniora. Der er mange grunde til denne tredeling, men adskillelsen bunder primært i de faglige tilgange til 1) hvilken type empiri, der arbejdes med og 2) hvordan og hvorfor der arbejdes, som der gør (metode og videnskabsteori).

Du har sikkert bemærket, at der er stor forskel på det, der foregår i en dansklektion og det, der udspiller sig i fysikundervisningen. Denne forskel skyldes den metodiske variation, men begge fag er imidlertid interesseret i at nå frem til en form for sandhed, og begge fag forsøger også i en eller anden grad at opstille generelle betragtninger eller lovmæssigheder (teori) på baggrund af observationer. I danskfaget kunne observationerne være udvalgte brudstykker fra et digt, mens observationerne i fysik snarere kunne være registreringer af udvalgte væskers massefylde ved forskellige temperaturer. Alle fag har dermed en videnskabelig ambition, men det materiale, de arbejder med, og måden, hvorpå de når frem til resultaterne, er afgørende forskellig fra fag til fag – og det er netop det, der skal fremhæves i AT.

I de klassiske, **naturvidenskabelige fag**⁵ (fysik, kemi, biologi og naturgeografi) vil du typisk forsøge at teste eller opstille almenlydige, universelle love på baggrund af generaliseringer af observationer. Observationerne stammer normalt fra eksperimenter eller forsøg, der omhandler den fysiske verden,

² Læs mere om de forskellige "faglighedsbegreber" i "Primus 1" s. 15-17 og "AT-håndbogen" s. 13-14.

³ Læs mere om kompetencer i "Primus 1" s. 101-123 og "Primus 2" s. 85-102.

⁴ Læs mere om metoder generelt i "Primus 1" s. 37-99 og mere fagspecifikt i "AT-håndbogen" s. 17-82.

⁵ For en mere uddybet gennemgang af hovedområderne henvises til "AT-håndbogen" s. 11-13 eller "Primus 1" s. 45-99.

som omgiver mennesket (stof, bevægelser, kræfter eller energi), eller mennesket som biologisk, fysisk væsen. Centralt for disse fag står deres formål, nemlig at mennesket skal være i stand til at *forklare* naturlige processer for dermed at kunne *beherske* dem. Dette er tydeligt i typiske naturvidenskabelige eksempler som dampmaskinen, penicillinen eller atomkraften.

Humaniora (dansk, sprogfagene, religion, oldtidskundskab, billedkunst og musik) er derimod fokuseret på menneskets tænkning, værdier og udtryksformer, og der arbejdes derfor primært med at beskrive, analysere og fortolke tekster, kunstneriske værker, udtryk eller fænomener fra hverdagen. Formålet med de humanistiske fag adskiller sig derfor også meget fra naturvidenskaberne, idet *forståelsen* er i centrum, hvilket tydeligt viser sig, når dansklæreren ivrigt forsøger at få klassen til at forstå meningen med et digt af Michael Strunge.

Der er knap så stort et udvalg i de traditionelle **samfundsvidenskabelige fag** (samfundsfag, erhvervsøkonomi og dele af historie), men fælles for disse er, at der lånes lidt fra både humaniora og naturvidenskaben. Empirien er derfor åben for både kvantificerbare, forklarende tilgange og kvalitative, fortolkende tilgange. Genstandsområdet er typisk sociale og politiske strukturer, institutioner, ressourcefordeling og magtrelationer, og derfor er formålet med samfundsvidenskab også i højere grad knyttet til et kritisk, frigørende potentiale. Eksempelvis ville det være typisk samfundsfagligt at forsøge at afsløre interesserne eller tendenserne bag en politisk beslutning vedrørende miljøpolitik.⁶

Skematisk kan hovedområdernes forskelle groft skitseres således:

Humaniora	Samfundsvidenskab	Naturvidenskab
Forståelsen er formålet	Den kritiske forklaring/forståelse er formålet	Forklaringen er formålet
Kvalitativ (hermeneutik)		Kvantitativ (positivistisk/hypotetisk-deduktive)
Formålsforklaringer		Årsagsforklaringer
Formulerer udsagn med individuel gyldighed	Opstiller lovmæssigheder med statistisk sandsynlighed	Opstiller lovmæssigheder med universel gyldighed
Fokus på handlinger og formål		Fokus på bevægelse og adfærd

Undervisningen i metode, metodiske forskelle og elementær videnskabsteori i AT er opdelt i 1) særlige blokke med metode og videnskabsteori i AT-forløb, 2) metodeundervisningen i de enkelte fag i AT-lektioner og 3) anvendelsen i fagenes egne lektioner i hverdagen (eks. kildekritik, forsøgspstillinger, fejlkilder, spørgeskemaer osv.). Husk, at ingen lærere er eksperter i *alle* de forskellige metoder, men de er hver især eksperter i *deres* fags metoder. Spørg derfor altid din faglærer angående specifikke fags metodiske særheder.

⁶ Et fags placering i hovedområder afhænger altid af de metoder, der anvendes. Dette gælder for de allerede nævnte fag, men især også for eksempelvis psykologi, idræt, matematik og filosofi, som falder lidt ved siden af de traditionelle kategorier. Det skyldes, at metoderne i disse fag enten varierer mere eller udgør helt særlige felter. Spørg din faglærer.

3. Progressionsplan for AT på BG 2010-2011

1.g

Tidspunkt	Forløb varighed	Emne	Fag	Fokuspunkter	Sider i Primus 1+2	Produktkrav	Kompetencer
18/11-19/11	AT 1 2 dage	Introduktion til AT. Valgfrit tema	Team udpeger, men da skal være med	Hvad er AT? Introduktion til Grønspættebogen.	Primus 1, s. 9-17, 102-04, 135-37	Dogmeopgave	Biblioteksbrug. Informationsøgning. Lektielesning. Notatteknik
17/12-22/12	AT 2 4 dage	Argumentation og beviser	da, ma	M. udgangspunkt i sagen stilles der spørgsmål til fagene	Primus 1, s. 29-32, 111-14	Powerpoint	Formulering af faglige spørgsmål; Powerpoint 1 kompetencelektion om argumentation og de taksonomiske niveauer
14/2 – 18/2	AT 3 5 dage	Model og virkelighed	1a: MA-BI-id 1b+1c: MA-Fy-id 1c: MA-SA-id 1d :SA-EN-id 1e:EN-Sa-id 1f: EN-Sa-id 1f: EN-MU-id	Hvordan kan de enkelte fag bidrage til belysning af sagen. Fagenes grundlæggende forståelsesrammer	Primus 1, uddrag af s. 69-87, 89-99	Rapport, der inddrager mindst 2 fag	Besvarelse af given problemformulering. Formidling til en given målgruppe. Vidensbearbejdelse. 1 kompetencelektion om hypoteser og modeller i naturvidenskab, samfundsvidenskab og humaniora
23/5 – 27/5	AT 4 4+1 dage	Renæssancen	mu/bk, fy, hi	Bevidsthed om et emnes placering i en historisk/nutidig sammenhæng	Primus 1, s. 115-17 Primus 2, s. 23-31	Lille projekt-rapport med mundtligt forsvar.	Projektarbejdsform. Noter og litteraturliste. 1 kompetencelektion om problemformulering, projektopbygning, rapportskrivning og taksonomiske niveauer

2.g

Tidspunkt	Forløb varighed	Emne	Fag	Fokuspunkter	Sider i Primus 1+2	Produktkrav	Kompetencer
11/10 – 15/10	AT 5 5 dage	Dansk/historieopgave	da, hi	Hermeneutik, noteapparat, kildekritik, litteraturliste	Primus 2 eget valg+ Grønspættebogen	Projektopgave	Projektarbejde, formidling. 1 kompetencelektion i fokuspunkterne
20/12-22/12 + 7/1	AT 6 3+1 dage	Familien og de unge	hi/sa, en, 2. fr.sprog	Synopsis, problemformulering (oneline), problemstillinger. Hum. og samf. metode	Primus 1: uddrag af 45-61, 89-99 + Grønspættebogen	Synopsis i grupper med fremlæggelse	Synopsis indøves, tekstlæsning, mundtlig præsentation. 2 kompetencelektioner: Gennemgang af synopsis og de faglige metoder
14/2 – 18/2	AT 7 5 dage	Studieretningsfagene vælger et tema	2a: MA, Bi, ke 2a: MA, Fy, Ke 2b: MA, Fy, Ke	Synopsis, problemformulering (one-liner), problemstillinger, den naturvidenskabelige metode	Primus 2, s. 101-09 1: s. 69-87	Synopsis i grupper med skriftlig tilbagemelding	Strukturere og formidle et fagligt stof. 1 kompetencelektion om den naturvidenskabelige metode samt vejledning
		Demokrati	2c: SA, hi, da	Skrivning af synopsis, problemformulering (one-liner), problemstillinger	Primus 2, s. 101-09		Strukturere og formidle et fagligt stof. 1 kompetencelektion i vejledning
		Myter og videnskab	2d: EN, da, re 2e: EN, da, ol				
2/5, 16/5 + 23-31/5 (delvis)	AT 8 1+1+3 dage	Fremtiden – visioner og forudsigelser	elevvalgt	Alle faglige mål i AT	Primus 2 Eget valg af sider	Synopsis + talepapir + årsprøve	Synopsis, udvælge, strukturere, formidle. 1 kompetencelektion i videnskabsteori

3.g

Tidspunkt	Forløb varighed	Emne	Fag	Fokuspunkter	Sider i Primus 1+2	Produktkrav	Kompetencer
2/9 – 7/9	AT 9 4 dage	Moderne kommunikationsmidler og former	Teamet vælger et fag fra hvert fakultet	Metode og videnskabsteori	Grønspætteb og og AT-håndbog inddrages	”Grov” synopsis m. vægt på metode	Skriftlig formidling og metodisk bevidsthed. 2 kompetencelektioner i videnskabsteori og metode
4 dage i uge 43 + 1/11	AT 10 4+1 dage	AT fra oven	Teamet vælger et fag fra hvert fakultet	Hvad har vi lært i AT? Opsamling på gamle AT-forløb. Udfylde studierapporten. Perspektivering.	Læse i AT-håndbogen	Se eks. på synopsis, der rettes/kommenteres skr. (+ retteark)	At blive klar til eksamen i AT.
feb-mar. 2010	Afsluttende AT-eksamen	Tema offentliggøres 31. februar	elevvalgt			Synopsis	

4. Hvad skal en synopsis indeholde?

En synopsis er ikke en afsluttet tekst, men en åben/uafsluttet tekst, der forudsætter en fremlæggelse og efterfølgende dialog, hvor pointer og konklusioner kan uddybes og diskuteres. Det diskuteres ivrigt, hvor meget tekst, der skal være i en synopsis, men her er der ligesom i en madopskrift plads til lokale variationer. Nogle arbejder bedst med meget tekst og lange sætninger, der hænger sammen, hvorimod andre har det bedre med mange stiksætninger/stikord. Brug de mange indledende synopsis-øvelser til at finde ud af, hvad der virker for dig – inden du når til eksamen. Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at synopsisen skal indeholde meget stof på få sider, hvorfor en stram struktur er nødvendig (punktstillinger, korte afsnit, overskrifter osv.)

Det skal dog hertil siges, at problemformuleringen og den overordnede konklusion erfaringsmæssigt gør sig bedst som sammenhængende tekst, hvorimod billedet er mere varieret i synopsisens indholdsdel. Nogle dele fremstilles i denne fase bedst skriftligt og andre bedst mundtligt. Det kan være klogt at gemme nogle af forklaringerne og sammenhængene til den mundtlige fremlæggelse.

En synopsis har et omfang på 3-5 sider, og den indeholder følgende afsnit:

4.1 Omslag/titelblad

Her angives dit navn, titel på emnet, fagkombination med tilknyttede niveau-angivelser, dine vejledere og ved prøver baseret på ministerielt udmeldte temaer, hvilken opgave du har valgt at besvare. Til den officielle eksamen (og årsprøver/generalprøver) skal det centralt udsendte titelblad bruges, og husk, at synopsisen altid skal udarbejdes på det højeste niveau, hvorpå du har haft de pågældende fag. Hvis der ikke er udstedt specifikke begrænsninger, kan du anvende alle de fag, du har eller har haft i gymnasiet.

4.2 Problemformulering

En god problemformulering er fundamentet for, at du kan lave en god synopsis. Husk, at det er vigtigt at tænke *sag* frem for *fag*. Din problemformulering skal dermed *både* lægge sig ind under den stillede opgave (udmeldt af BG eller undervisningsministeriet) *og* indeholde et tydeligt, tværfagligt perspektiv. Det skal altså være en sag, der med god mening kan belyses af (mindst) to fag.

Problemformuleringen tager ofte udgangspunkt i en undren over et fænomen, og denne kan ikke besvares, før du går i dybden med dit materiale. Når du arbejder med materialet, bliver du klogere på emnet og kan derfor bedre skrive en klar og konkret problemformulering. Når du har fundet den perfekte problemformulering, er du formentlig ved at være færdig med arbejdet.

Problemformuleringen vil altså ofte blive ændret flere gange, mens du arbejder med dit materiale. Husk at tale med din vejleder om ændringer i problemformuleringen.

Gode råd i forbindelse med udarbejdelse af problemformulering:

- I problemformuleringen angives tydeligt den sag, du har valgt at arbejde med. Dette kaldes ofte for en *one-liner* og skal gerne markeres i én central sætning (gerne som et spørgsmål).

- Undgå at lave en decideret indledning (som i skr. projekter), men lav et kort oplæg, der leder frem til din sag/din one-liner. Dette er med til at "sætte scenen" og dermed relatere din problemformulering til opgavens tema.
- Brug gerne spørgeord som: "Hvordan...", "Hvorfor...", "På hvilken måde..." osv. Det karakteristiske for denne type er, at de ikke kan besvares med et "ja" eller "nej".
- Undgå problemformuleringer, der er:
  - Rene dispositioner (*Jeg vil først gennemgå... dernæst beskrive osv.*)
  - Opbygget efter taksonomiske krav og spørgeord (dvs. *undersøge..., arbejde med..., gennemgang af... osv.*)
  - For brede og uspecifikke – og dermed uden fokus (*Jeg vil undersøge aktiv dødshjælp*)

Eksempel på en god problemformulering (til emnet "Videnskab og ansvar"):

Et af det 20. århundredes store videnskabelige landvindinger har været udviklingen af atomkraften - en videnskab, der både militært og civilt har tydeliggjort sammenhængen mellem videnskab og ansvar. På verdensplan eksisterer i dag 436 atomkraftværker. I Frankrig og USA havde man i 2000 henholdsvis 59 og 104 atomkraftværker og i vores naboland Sverige var der 10. I Danmark har vi ikke et eneste atomkraftværk. **Hvorfor udnytter Danmark ikke atomkraftens fordele?**

4.3 Præsentation af de underspørgsmål/problemstillinger, der er arbejdet med

Problemstillingerne skal angive det nødvendige og tilstrækkelige grundlag for at svare på din problemformulering. De skal være konkrete og fokuserede og dermed ikke pege i alle mulige retninger, men tilsammen afdække det felt, der er defineret i problemformuleringen. Når du har lavet den første udgave af problemstillingerne, skal du gå dem kritisk igennem (gerne med din vejleder) og vurdere, om de overlapper, og om de dækker problemfeltet.

Normalt arbejdes med 3-6 overordnede problemstillinger, der godt kan have enkelte, underordnede spørgsmål i sig. Det er vigtigt, at problemstillingerne tilgodeser såvel de forskellige involverede faglige tilgange som de tværfaglige overvejelser, der ligger i din problemformulering. Det vil oftest være en god ide at opbygge problemstillingerne i en taksonomisk struktur, hvor du enten går fra redegørende, via undersøgende til diskuterende eller fra det simple, konkrete til det komplicerede, abstrakte⁷. Det er en god ide at nummerere problemstillingerne, således at problemstilling nr. 1 har en delkonklusion, der hedder ad 1). Underproblemstilling nr. 1.1 behandles under ad 1.1) osv.

Eksempel på et godt sæt af problemstillinger:

1. Hvad er et kernekraftværk, og hvordan fungerer det?
  - 1.1 Hvilke konkrete fordele er der ved brugen af kernekraft?
  - 1.2 Hvilke konkrete ulemper er der ved brugen af kernekraft?
2. Hvordan kommer fordelene og ulemperne til udtryk i de danske partiers holdning til kernekraft?
3. Analyse af forskellige politiske partiers holdning til atomkraft:
  - 3.1 Har nogle af partierne specielle grunde (interesser) til at mene det, de gør?
  - 3.2 Hvordan adskiller udenlandske partiers argumentation sig fra de danske? Og hvorfor?
4. Diskussion af de danske politikeres afvisning af kernekraft og berettigelsen af samme:
  - 4.1 Har de danske partier belæg for deres holdning til atomkraft?
  - 4.2 Opvejer fordelene ved atomkraft ulemperne?

⁷ Læs mere om taksonomi i "Primus 1" s. 125-133.

4.4 Diskussion af, hvilke materialer, teorier og metoder der har været relevante i arbejdet

For at besvare problemstillingerne skal du inddrage materiale, teorier og metoder fra de anvendte fag. Med materiale forstås data og andet materiale, som indgår i eller er genstand for undersøgelsen, hvilket også betegnes som undersøgelsens *empiri*. Materialer kan f.eks. være bøger, artikler, statistikker og datamateriale fra spørgeskemaundersøgelser, observationer eller eksperimenter (både egne og andres). I et metodeafsnit skal metoder, materialevalg og teorier ikke blot beskrives. Du skal også reflektere over konsekvenserne af de anvendte metoder og begrunde, hvorfor de er anvendt.

I denne del skal du dels anvende din viden fra metodeundervisning i de involverede fag og dels inddrage undervisningen i metoder og videnskabsteori, som du har fået i forbindelse med AT.

For at komme i gang med methodediskussionen kan du stille dig selv følgende spørgsmål:

- Hvilke metoder har jeg gjort brug af i mine egne undersøgelser og/eller eksperimenter?
  - Hvilke metoder har andre gjort brug af for at kunne producere de materialer, som jeg anvender?
  - Hvad karakteriserer de pågældende fags metoder, og hvordan er de forskellige?⁸
  - Hvilke muligheder og begrænsninger indebærer mit valg af fag, metoder, materialer og/eller teorier?
  - Hvordan kunne metoder yderligere bruges til at belyse problemet, hvis mulighederne var til stede?
  - Hvorfor fungerer de godt i netop dette samspil?
  - Har det tværfaglige samspil givet en indsigt, som fagene hver for sig ikke alene kunne give?
- (Se i øvrigt "AT-håndbogen" for en gennemgang af de enkelte fags metoder)*

Husk: Dette afsnit er ikke en løsrivet eksamination i din viden om metode og videnskabsteori, men derimod en demonstration af, hvordan du har udført din undersøgelse, hvorvidt du er bevidst om de metodiske valg, du har truffet, og hvorvidt du er i stand til at sætte din anvendelse ind i et bredere metodisk perspektiv.

Elementer fra dette afsnit kan ofte - med fordel - fordeles ud i de forskellige afsnit, når det synes aktuelt (se de stiplede pile i "fisken"). Hvis du eksempelvis præsenterer en teori, kan det være en fordel kort at diskutere de metodiske konsekvenser, hvis det er oplagt i den givne sammenhæng.

4.5 Delkonklusioner/svar på arbejdet med de enkelte underspørgsmål/problemstillinger

Dine delkonklusioner nummereres, så det er tydeligt, hvilken problemstilling de er svar på. Her vil det oftest være oplagt at svare summarisk (dvs. mindre dybtgående), således at dine mere dybdegående argumentationer og sammenhænge overlades til den mundtlige fremlæggelse.

4.6 En sammenfattende konklusion som er klart relateret til problemformuleringen

I dette afsnit skal du lave en konklusion på selve problemformuleringen, hvor du går tilbage til problemformuleringen og konkluderer på det overordnede spørgsmål. I konklusionen skal du ikke inddrage nyt materiale eller nye synspunkter, som ikke er behandlet i synopsen. Du skal imidlertid være bevidst om, at du naturligvis kunne have arbejdet videre med den pågældende sag, og derfor

---

⁸ Du kan blive ledt på sporet ved at overveje, om de metoder, du arbejder med, er overvejende: Forklarende eller forstående, kvantitative eller kvalitative, empiriske eller formale (teoretiske), nomotetiske eller ideografiske, historiske eller synkrone, eksperimentelle eller observationelle, faktuelle eller normative og teoretiske eller praktiske.

skal du afslutte konklusionen med at påpege perspektiver til eventuelt videre arbejde og/eller perspektiverende spørgsmål til yderligere dialog/diskussion. Denne sidste "åbning" kan være din måde at forsøge at påvirke den efterfølgende mundtlige dialog på (se "fisken"). Pas på, at konklusionen ikke får dig til at falde tilbage i stolen til eksaminationen, men netop åbner for en dialog.

4.7 Litteraturliste

Alle materialer, du enten har anvendt eller henviser til i synopsisen, skal findes i litteraturlisten. For formelle krav til litteraturlisten i øvrigt henvises til projektudgaven af Grønspættebogen.

Vær opmærksom på, at en god synopsis kræver en nuanceret informationssøgning. Det betyder, at din litteraturliste ikke udelukkende består af referencer til løsrevne web-sider, der ligner resultatet af et tilfældigt opslag på Google. Du skal så vidt muligt sørge for at dække dit emne af med forskellige materialetyper (bøger, artikler, websider osv.), der supplerer hinanden. Til eksamen er det en rigtig god ide at finde inspiration til litteraturlisten i det medfølgende *ressourcerum*, og ellers kan du naturligvis altid søge hjælp hos din vejleder og/eller hos skolens bibliotekar.

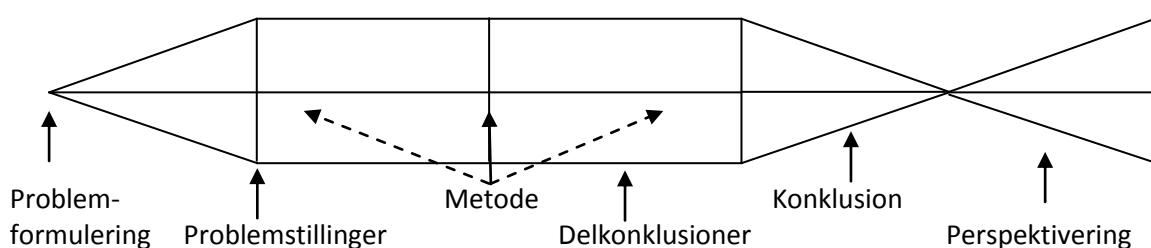
4.8 En perspektivering til studierapporten

Her skal du perspektivere eller trække paralleller til noget af dit tidligere AT-arbejde. Det kan både dreje sig om metodiske eller indholdsmæssige perspektiver, der kunne knyttes til forløb, som fremgår i din studierapport (oversigt over dine gennemførte AT-projekter i din tid på gymnasiet). Husk, at studierapporten skal foreligge ved den endelige eksamen i AT (se også afsnit 5.2).

4.9 Evt. bilag

Vedhæft forsøgsopstillinger, tabeller, figurer, artikler, cases, billeder, litterære tekster eller lignende, hvis de bruges i eller har relevans for din synopsis. Hvorvidt lange artikler og tekster skal vedlægges, må bero på en vurdering i det konkrete tilfælde, hvor især materialets tilgængelighed er afgørende.

Opbygningen af synopsisen kan illustreres på følgende måde ("fisken"):

HUSK: Man skriver ikke en synopsis. Man laver en undersøgelse, der præsenteres i en synopsis!

5. Til prøve i AT - den mundtlige fremlæggelse

Det er vigtigt at understrege, at dit arbejde med en AT-synopsis ikke er slut, når synopsisen afleveres. Prøven består *ikke* i, at du læser din synopsis op!

AT-eksamen varer 30 minutter og består af 3 dele:

1. **Synopsis** - bliver ikke bedømt, men din anvendelse af den bliver bedømt
2. **Fremlæggelse** - 10-12 minutter (næsten uden indgriben af lærer og censor)
3. **Samtale/diskussion** – dialog, hvor lærer og censor stiller spørgsmål både til og udenfor synopsisen, men altid i relation til sagen.

Da du ikke bliver bedømt på dit skriftlige produkt, men derimod din mundtlige fremlæggelse og dialog, er det en rigtig god ide at forberede sig yderligere i den periode, der går fra afleveringen til selve eksaminationen. Du kan eksempelvis opnå ny viden om sagen, du kan opdage fejl, og du kan finde yderligere supplerende materiale. *Som et minimum bør du have et eller andet nyt materiale eller nye overvejelser med om din sag til den mundtlige fremlæggelse.*

5.1 Synopsis vs. talepapir

Husk, at du bliver bedømt på, hvordan du strukturer og fremlægger dit oplæg. Derfor er der også forskel på din synopsis og det talepapir, som du bør udarbejde inden din mundtlige eksamination. Synopsen er for omfattende til, at du kan nå i detaljer med det hele, og derfor skal du udvælge og fokusere i dit talepapir. Dit talepapir er din disposition til det mundtlige oplæg og det supplerende materiale, som kan berige din mundtlige fremlæggelse⁹.

Husk følgende til forberedelsen af det mundtlige oplæg

1. Lav et talepapir i punktform til støtte for fremlæggelsen. Skitsér gerne dispositionen ved prøvens begyndelse.
2. Tag bilag med til dokumentation. Det er en god ide at medbringe eventuelle grafer, billeder, figurer, beregninger osv., som kan illustrere relevante sammenhænge på en overskuelig måde.
3. "Fold synopsis ud" i talepapiret og dermed den mundtlige fremlæggelse – læs ikke op!
4. Lav bevidste valg: Selvstændiggør din disposition, udvælg og gå i dybden med få, væsentlige problemstillinger eller lignende tiltag, der viser AT-fagligt overblik.
5. AT-faglighed er vigtigere end særfaglighed – men særfaglighed er også vigtigt! (Se eventuelt de faglige mål i AT-bekendtgørelsen).

5.2 Studierapporten

Du skal huske at medbringe din studierapport til AT-eksamen. Din studierapport er en kort oversigt over alle de AT-forløb, som du har arbejdet med i din gymnasietid. Den genereres relativt enkelt i Lectio, hvor du blot skal være opmærksom på at udfylde "specialemne" i god tid, inden det sidste AT-forløb påbegyndes. "Specialemne" er en angivelse af, hvilken specifik sag du har arbejdet med under et givet tema. Hvis temarammen eksempelvis har været "Videnskab og ansvar", er det din opgave at anføre "Anvendelse af kernekraft i Danmark". På den måde har eksaminator og censor en mulighed for at stille spørgsmål til og indgå i yderligere dialog omkring din perspektivering til din studierapport (se pkt. 4.8).

Der følger mere detaljerede beskrivelser om specifikke krav og vilkår til de enkelte AT-forløb, når de bliver aktuelle for dig – hold dig orienteret i Lectio!

---

⁹ På side 87 i "AT-håndbogen" er der ideer til, hvad du kan inddrage af nyt materiale i dit mundtlige oplæg.